

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 71 0 П 056647 10 Рев
Бањалука, 18.01.2011. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Росе Обрадовић, као предсједника вијећа, Виоланде Шубарић и Горјане Попадић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Г. К. из Б. Л, кога заступа М. П., адвокат из Б. Л., против тужене РС, Министарство... РС, Б. Л., коју заступа Правобранилаштво Републике Српске, Сједиште замјеника Б. Л., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене против пресуде Окружног суда у Бањалуци, број: 71 0 П 056647 10 Гж од 14.06.2010. године, на сједници вијећа одржаној дана 18.01.2011. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија тужене се усваја, пресуда Окружног суда у Бањалуци, број 71 0 П 056647 10 Гж од 14.06.2010. године приначава и суди:

Жалба тужене се усваја, преиначава се пресуда Основног суда у Бањалуци, број 71 0 П 056647 09 П од 04.12.2009. године и тужбени захтјев тужитеља одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бањалуци, број: 71 0 П 056647 09 П од 04.12.2009. године тужена је обавезана да тужитељу исплати на име накнаде нематеријалне штете укупан износ од 26.000,00 КМ, и то због претрпљених физичких болова износ од 5.000,00 КМ, због претрпљеног страха износ од 4.000,00 КМ, због претрпљених душевних болова због умањења животне активности износ од 14.000,00 КМ и на име душевних болова због наружености износ од 3.000,00 КМ, све са законском затезном каматом почев од 04.12.2009. године, као дана пресуђења па до исплате, те да му надокнади трошкове парничног поступка у износу од 2.550,00 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањалуци, број: 71 0 П 056647 10 Гж од 14.06.2010. године жалба тужене је дјелимично уважена и првостепена пресуда преиначена тако што је накнада нематеријалне штете по основу претрпљеног страха снижена на износ од 2.000,00 КМ, а накнаде по основу душевних болова због умањења животне активности снижена на износ од 7.000,00 КМ, те у дијелу одлуке о трошковима поступка тако да је тужена обавезана да тужитељу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 1.657,50 КМ, док је у осталом дијелу жалба тужене одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Ревизијом тужена побија другостепену одлуку због погрешне примјене материјалног права, с приједлогом да се побијана пресуда преиначи или да се та пресуда укине и предмет врати другостепеном суду на поновно суђење.

Одговор на ревизију није поднесен.

Ревизија је основана.

Тужитељ у тужби захтјевом тражи накнаду нематеријалне штете настале као посљедица његовог рањавања као припадника Војске Републике Српске.

Првостепени суд је након проведеног поступка утврдио: да је тужитељ као припадник ВРС, ВП... Б. Л. дана 26.11.1992. године, приликом повратака са редовног одмора; да је том приликом задобио тешке тјелесне повреде у регији носа, десног ока и надлактице; да су наведене повреде код тужитеља имале за посљедицу умањење животне активности за 60%; да је код тужитеља дошло до наружености тежег степена; да је трпио физичке и душевне болове, те страх; да је тужитељ у вријеме рањавања имао 25 година; да му је одлуком надлежног органа признато својство ратног војног инвалида VI категорије са 60% инвалидитета, трајно и да остварује право на личну инвалиднину; да лијечење тужитеља усљед наведеног рањавања и даље траје; да из поднеска насловљеног „захтјев за обештећење ван спора“ није могуће утврдити када је тужитељ тај захтјев поднио туженој; да је тужитељ поднио тужбу у овој правној ствари 21.06.1999. године.

На основу овакво утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио да је тужена у смислу одредби члана 154. став 2., а у вези са чланом 173. и 174. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, број: 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89 и „Службени гласник Републике Српске“, број: 17/93 и 3/96 – у даљем тексту: ЗОО) одговорна за штету по принципу објективне одговорности. Примјеном члана 200. ЗОО тужитељу је досуђена накнада за тражене видове нематеријалне штете у износима означеним у изреци првостепене пресуде. Цијенећи налаз и мишљење вјештака медицинске струке др З. Б. од 12.11.2009. године првостепени суд је одбио приговор застарјелости потраживања истакнут од стране тужене, закључивши да лијечење тужитеља још увијек није завршено и да штета код тужитеља није добила крајњи облик.

Другостепени суд, прихватајући чињенична утврђења првостепеног суда, налази да се основано жалбом тужене указује на погрешну примјену материјалног права. С обзиром на то, другостепени суд је дјелимично уважио жалбу тужене и преиначио првостепену пресуду у дијелу који се односи на висину накнаде за претрпљени страх и душевне болове усљед умањења опште животне активности, досудивши тужитељу накнаду за ове видове нематеријалне штете у износима наведеним у изреци другостепене пресуде, налазећи да ти износи представљају правичну новчану накнаду у смислу члана 200. ЗОО. Примјеном одредбе члана 397. став 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број: 58/03 до 49/09 – у даљем тексту: ЗПП) преиначена је одлука о трошковима поступка. У осталом дјелу жалба тужене је одбијена и првостепена пресуда у том дјелу потврђена.

Одлука другостепеног суда није правилна.

Сходно члану 360. ЗОО застарјелошћу престаје право да се захтјева испуњење обавезе, и наступа кад истекне последњи дан законом одређеног времена у оквиру којег повјерилац није вршио своје право, ако се онај на коме лежи обавеза испуњења позове на застарјелост.

Према члану 376. став 1. ЗОО потраживање накнаде штете застаријева за три године од када је оштећеник дознао за штету и за лице које је штету учинило. У смислу члана 388. ЗОО застарјевање се прекида подизањем тужбе и сваком другом повјериоачевом радњом предузетом против дужника пред судом или другим надлежним органом у циљу утврђивања, објезбјеђења или остварења потраживања, а сходно члану 382. тачка 1. овог закона, застарјевање не тече, између осталог, за вријеме мобилизације, у случају непосредне ратне опасности или рата у погледу потраживања лица на војној дужности

Почетак тока рока из члана 376. став 1. ЗОО везан је за тренутак сазнања оштећеног за штету и лице које је штету учинило. Код потраживања накнаде нематеријалне штете почетак тог рока везан је за тренутак када је лијечење оштећеног фактички завршено, односно када су поједини видови штете добили облик коначног стања, па је у том тренутку и оштећени сазано за обим настале штете. Тако, оштећени је сазнао за штету због претрпљених физичких болова и страха када су ти болови и страх престали, а најкасније даном завршетка лијечења, а за штету због наружености у тренутку када је постало извјесно да се наруженост не да више отклонити, нити битно смањити. Сазнање за штету усљед умањења животне активности наступа у тренутку када се лијечење доврши, те здравствено стање оштећеног стабилизује.

Према утврђеном чињеничном стању неспорно је да је тужитељ као припадник ВРС рањен 26.11.1992. године и да је тужбу поднио дана 21.06.1999. године. Тужитељ је приложио медицинску документацију о свом лијечењу усљед рањавања у предјелу носа, десног ока и десне надлактице која потиче из 1992. и 1993. године. Налазом и мишљењем љекарске комисије за преглед лица обухваћеним Законом о основним правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца, број: 2843 од 15.8.1994. године тужитељу је утврђен војни инвалидитет од 60%, трајно, а усљед перфоративне повреде десног ока са коначном амаурозом и рањавања у предјелу десне надлактице са заосталим ожиљним промјенама. У свом налазу и мишљењу од 12.11.2009. године вјештак медицинске струке др З. Б., се изјаснио о интензитета и дужини трајања физичких болова и страха код тужитеља (физички болови су престали око девет мјесеци након рањавања, а страх око три мјесеца након рањавања), те нашао да умањење животне активности износи 60%, уз констатацију да је исто цијењено и по налазима инвалидске комисије.

Управо наведене чињенице (коначна оцјена војног инвалидитета, не постојање медицинске документације о лијечењу тужитеља након 1993. године, налаз и мишљење вјештака медицинске струке у погледу интензитета и дужине трајања физичких болова и страха, те утврђени проценат умањења опште животне активности који одговара утврђеном проценту војног инвалидитета)

упућују на закључак да је у овом случају лијечење тужитеља фактички завршено и његово здравствено стање стабилизовано још 1994. године тако да су посљедице рањавања тужитеља добиле облик коначног стања и тада је тужитељ могао утврдити коначан опсег физичких и душевних болова и страха које је трпио и које ће трпити усљед наведеног рањавања.

Код оваквог стања ствари, околности да је вјештак медицинске струке у свом налазу и мишљењу навео: да се тужитељ усљед наведеног рањавања и даље лијечи, да се не ради о његовом излијечењу, већ залијечењу, да се посљедице оваквог обољења могу сматрати доживотним, и да се лијечење не може сматрати завршеним, те да је тужитељ приложио медицинску документацију која потиче из 2009. године (налаз КБЦ Б. Л. број: 3893 од 18.09.2009. године и налаз КБЦ Б. Л. број: 8474 од 17.09.2009. године), нису од утицаја на тренутак сазнања тужитеља за опсег штете и све њене елементе и почетак тока рока застарјелости, како то погрешно цијене нижестепени судови. Оне указују на посљедице и тегобе које тужитељ има усљед наведеног рањавања, па исте и не могу оправдати закључак нижестепених судова о неоснованости приговора застаре тужене у смислу члана 376. став 1. ЗОО. Овакав закључак произлази из чињеница: да се у списима овог предмета не налази друга медицинска документација о лијечењу тужитеља, изузев отпусних листа здравствене установе П. у Б. (о лијечењу од 22.12.1992. до 27.01.1993. године), отпусне листе исте установе о лијечењу од 23.03.1993. до 09.04.1993. године и налаза више ВЛК при ВМЦ Б. Л. од 25.11.1993. године и да је у налазу љекарске комисије за преглед лица обухваћених Законом о основним правима војних инвалида и породица погинулих бораца у првостепеном поступку Бањалука, број 2843 од 15.08.1994. године наведено, да је стање након перфоративне повреде десног ока „са коначном амаурозом“, те да је у налазу и мишљењу љекара од 18.09.2009. године констатовано постојеће стање, као посљедица повређивања, из чега произлази да над тужитељем у периоду који је претходио доношењу нижестепених пресуда нису вршене никакве медицинске радње ни захвати, нити се то предлаже у налазу од 18.09.2009. године.

Даље, имајући у виду да је након рањавања тужитеља ступила на снагу Одлука Предсједништва Српског Народа у БиХ, број: 03/11/92 којом је проглашено стање непосредне ратне опасности, а потом и ратно стање, које је укинута Одлуком Народне Скупштине РС (објављена у „Службеном Гласнику РС“, број: 15/96), која је ступила на снагу 19.06.1996. године, то су, за све ово вријеме, постојали оправдани разлози у смислу члана 383. ЗОО, за застој застарјелости, односно за пропуштање тужитеља да се обрати надлежном суду са захтјевом на накнаду штете.

Како је тужитељ за штету сазнао 1994. године, а накнаду штете је објективно могао захтјевати након ступања на снагу Одлуке о укидању ратног стања и ратне опасности (19.06.1996. године), то је подносећи тужбу 21.06.1999. године пропустио трогодишњи рок из члана 376. став 1. ЗОО, па су нижестепени судови погрешно примјенили ову одредбу када су приговор застарјелости који је тужена истицала током поступка одбили и усвојили тужбени захтјев.

Ради изнијетог, ревизија тужене се указује основаном због погрешне примјене материјалног права из члана 376. став 1. ЗОО. Како у смислу члана 360. став 1. ЗОО наступањем застарјелости (која представља материјално правни приговор) престаје право повјериоца да принудним путем захтјева испуњење обавезе, то је овај суд примјеном одредби члана 250. став 1. ЗПП, усвојио ревизију, нижестепене пресуде преиначио и одбио тужбени захтјев тужитеља.

Предсједник вијећа
Роса Обрадовић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић